

gemeente **Oosterhout**

Collegevoorstel

Zaak : Bestuurlijke besluitvorming Beleidsplan

Schuldhulpverlening 2021-2024

Zaaknummer : 267978

Datum: 12 januari 2021	Auteur: RvH	Bereikbaar 14 0162
Status: Openbaar	Team: Sociaal Domein Beleid	Handtekening

Onderwerp:

Beleidsplan Schuldhulpverlening 2021-2024

Geraadpleegde vakgebieden:

- Sociaal Domein Beleid
- Sociaal Domein Uitvoering
- Binnen Advies
- Binnen Control

Conclusie raadpleging: Men is akkoord.

Communicatie: ja d.m.v.: persbericht

Bijlagen:

- ☐ Brief door college
- ☐ Brief aan gemeenteraad
- ☐ Brief beantwoording vragen ex art 41
- X Nota voor de raad
- ☐ Overige bijlagen:
- x Overige bijlagen:
 - Beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024
 - Verordening beschikkingstermijn schuldhulpverlening

Behandeling in / door:

Datum:

Aard behandeling:

- ☐ Raad
- ☐ Ondernemingsraad

Portefeuillehouder

Willemsen

Geheimhouding op	Titel	Grondslag art. 10 Wob	Tot wanneer	Moet raad bekrachtigen?

Wij verzoeken u om bij communicatie rondom deze aanvraag het zaaknummer 267978 te vermelden.

COLLEGE VOORSTEL

Datum: 12 januari 2021

Openbaar

Bis-nummer: 267978

Onderwerp:

Beleidsplan Schuldhulpverlening 2021-2024

Voorstel:

1. Besluiten het Beleidsplan schuldhulpverlening 2021-2024 in concept vast te stellen en via bijgevoegde raadsnota ter vaststelling aan te bieden aan de gemeenteraad;
2. Besluiten de Verordening beslistermijn schuldhulpverlening ter vaststelling aan te bieden aan de gemeente raad.

Samenvatting (circa 10 regels)

Met schuldhulpverlening bieden we ondersteuning aan inwoners die problemen ervaren in het gezond houden van de persoonlijke financiële situatie. We hebben afgelopen jaren geïnvesteerd in een drempelloze toegang en efficiënte samenwerking met onze maatschappelijke partners zodat onze inwoners snel de deskundige hulp krijgen die nodig is. Dit heeft geresulteerd in laagdrempelige en regelarme voorzieningen.

Jaarlijks vangen we zo'n 1400 financiële gerelateerde (hulp)vragen op via de vrij toegankelijke voorzieningen. Er worden jaarlijks voor ongeveer 300 inwoners via een intake schuldhulpverlening nagegaan of ze met de inzet van specialistische instrumenten en producten verder geholpen konden worden. In vier jaar tijd zijn zo'n 260 inwoners succesvol uitgestroomd.

Komende beleidsperiode willen we een verdere kwaliteitsslag maken. Aan de hand van 5 beschreven doelen willen we onze ambities waar maken. Speerpunten zijn hierbij "tijdig, treffend met toewijding en trots". Met tijdig bedoelen we dat we in een zo vroeg mogelijk stadium hulpverlening willen bieden en met treffend bedoelen we doeltreffend en doelmatig. Uiteraard hebben wij als gemeente een wettelijke taak, maar onze drijfveer gaat verder dan het voldoen aan de wet- en regelgeving. Met gedreven en gemotiveerde collega's en maatschappelijke partners zetten wij ons in voor de meest kwetsbare inwoners met geldzorgen. We bieden daar waar mogelijk maatwerk en ons handelen is erop gericht dat we er willen zijn voor onze kwetsbare inwoners.

Juridisch kader (inclusief onderbouwing geheimhouding)

- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)
- Wetswijziging Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind (Ags)
- Wet vereenvoudiging beslag vrije voet (Wvbvv)
- Wet Inburgering (Wi)

Aanleiding

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) schrijft voor dat gemeenten moeten voorzien in een aanbod van schuldhulpverlening. De Wgs schrijft ook voor dat de gemeenteraad elke vier jaar een plan vaststelt. In dit beleidsplan moet onder meer beschreven zijn welke resultaten wij willen behalen, hoe wij de kwaliteit van de uitvoering borgen en wat de maximale wachttijd is. Daarnaast zijn er met de komst van de wetswijziging Wgs (1 januari 2021) nieuwe wettelijke taken voor de gemeenten vastgelegd. Vroegsignalering van schulden is nu een wettelijke taak voor de gemeente. Ook verplicht de Wgs in een verordening vast te leggen binnen welk termijn de gemeente besluit of iemand voor schuldhulpverlening in aanmerking komt. Het verstrijken van de beleidsperiode en de nieuwe taken zijn aanleiding voor het herijken van het in 2017 vastgestelde beleidsplan schuldhulpverlening

“En verder..”. In het beleidsplan Schuldhulpverlening 2021 - 2024 beschrijven we de manier waarop we de komende jaren schuldhulpverlening willen vormgeven.

Welke data zijn gebruikt en op welke manier wordt de uitvoering gemonitord?

We hebben gebruik gemaakt van interne data, jaarverslagen en data van de uitvoerende organisatie Surplus en Kredietbank Nederland. Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van landelijke data en diverse landelijke onderzoeken. Deze zijn opgenomen in de bronnenlijst van het beleidsplan. Op welke wijze gaan monitoren is vastgelegd in het plan.

Welke externe belanghebbenden zijn betrokken en hoe is het proces gevoerd?

Het beleidsplan is tot stand gekomen onder andere naar aanleiding van de vele gesprekken met (schuld)hulpverleners in het veld, de evaluatiegesprekken met de uitvoerders van de gemeentelijke schuldhulpverlening in Oosterhout (de Kredietbank Nederland en Surplus), de gesprekken met medewerkers van Thuisvester (als schuldeiser) en de levendige discussies over het onderwerp schuldhulpverlening tijdens de bijeenkomsten van het Samenwerkingspact. Hiermee is betrokkenheid van de partners in het ontwikkelen van dit plan gewaarborgd, waarmee het een breed gedragen plan is en waarde heeft in de aankomende beleidsperiode.

De Adviesraad Sociaal Domein en de Cliëntenraad zijn via bijeenkomsten geïnformeerd, ook zijn zij uitgenodigd voor het samenwerkingspact.

In juli en september is de raad via twee voorlichtingsbijeenkomsten geïnformeerd, één bijeenkomst was vooral informatief en in een tweede bijeenkomst zijn inhoudelijke thema's behandeld. In augustus 2020 is een enquête vanuit het Sociaal Domein verstuurd naar inwoners.

Eén van de vragen ging over schuldhulpverlening, de enquête is ingevuld door ongeveer 1000 respondenten.

Eind 2020 was er ook een bijeenkomst gepland waarbij we in gesprek zouden gaan met inwoners met schulden die in een hulpverleningstraject zitten (ervaringsdeskundige), deze bijeenkomst is helaas in verband met de te nemen coronamaatregelen uitgesteld.

Wat willen we gaan doen?

In 2017 heeft de gemeenteraad het beleidsplan voor schuldhulpverlening “Samen verder” vastgesteld. Uit de verschillende gesprekken met onze maatschappelijke partners blijkt dat de kaders zoals genoemd in het beleidsplan 2017 een goede basis vormen.

We hebben afgelopen jaren geïnvesteerd in een drempelloze toegang en efficiënte samenwerking met onze maatschappelijke partners zodat onze inwoners snel de deskundige hulp krijgen die nodig is. Dit heeft geresulteerd in laagdrempelige en regelarme voorzieningen. Hierop blijven we de komende periode op inzetten.

Er zijn echter ook verbeterpunten en nieuwe aandachtspunten. Komende beleidsperiode willen we een verdere kwaliteitsslag maken. We willen inwoners met financiële problemen eerder bereiken om hen te helpen zelf (weer) regie te voeren en we willen betekenisvolle hulpverlening bieden.

Onze visie is dat schuldhulpverlening beschikbaar en toegankelijk is voor alle inwoners van Oosterhout. Schuldhulpverlening is zoveel mogelijk gericht op preventie en het ervaren van financiële rust zodat de participatie aan de samenleving bevorderd wordt. Hiermee bedoelen we onder andere het hebben en behouden van een baan, deelnemen aan activiteiten gericht op persoonlijke ontwikkeling en het participeren in sociale activiteiten bijvoorbeeld in familiekring, met vrienden en kennissen.

Maar schuldhulpverlening is ook het ondersteunen bij het oplossen van (problematische) schulden met als doel een financiële stabiele situatie te creëren. Schuldhulpverlening houdt ook in dat inwoners worden geadviseerd of worden (bij)geschoold om het voor hen hoogst haalbare niveau van financiële zelfredzaamheid te bereiken. Schuldhulpverlening richt zich daarom ook op het voorkomen van

schulden. Het tijdig signaleren van (problematische) schulden is van essentieel belang want hierdoor kunnen de negatieve gevolgen die inwoners ervaren worden voorkomen of beperkt.

Primair zijn inwoners zelf verantwoordelijk voor een gezonde financiële huishouding en het zeker stellen van de basisvoorzieningen. Hij of zij doet dit waar mogelijk op eigen kracht of met behulp van het eigen netwerk. Met activiteiten in de preventieve sfeer creëren we bewustwording voor het belang van gezond financieel gedrag. In het geval dat een inwoner toch de controle over zijn of haar financiën verliest of dreigt te verliezen, dan is er ondersteuning mogelijk vanuit de schuldhulpverlening.

Komende beleidsperiode richten wij ons met name op de nieuwe taken voortkomend uit de wetswijzigingen. Aan de hand van 5 doelen willen we onze ambities realiseren.

Doelen

1. Inwoners zijn geïnformeerd over het belang van een gezonde financiële situatie.
2. Preventie en vroegsignalering dragen bij aan het voorkomen van grotere of nieuwe schulden en daarmee samenhangende maatschappelijke problemen.
3. Met voorlichting en educatie dragen wij bij aan het vergroten van financiële zelfredzaamheid.
4. We proberen vroegtijdig in contact komen met inwoners met beginnende betaalproblemen hiermee voorkomen we dat er (problematische) schulden ontstaan of dat de problemen verergeren.
5. Door de inzet van (curatieve) schuldhulpverlening zijn schulden beheersbaar of opgelost.

Om deze doelen te realiseren zijn meerdere activiteiten verdeeld onder Preventie, Vroegsignalering en curatieve¹ schuldhulpverlening. Hiermee maken we globaal inzichtelijk binnen welk proces en bereik van doelgroep de activiteiten effect hebben. Preventie is gericht op een bredere doelgroep en curatieve schuldhulpverlening betreft een individueel traject.

Activiteiten

We informeren over het belang van het hebben en houden van een gezonde financiële situatie. (preventie)

- Bij life events informeren wij onze inwoners proactief.
- Hulpverleners hebben ook oog voor de financiële situatie.
- We communiceren met een positieve insteek.

We helpen bij het voorkomen van (het verergeren van de) schulden of het voorkomen van het maken van nieuwe schulden. (preventie)

- We geven voorlichting aan jongeren en financiële educatie op middelbare scholen
- We bieden budgetteringscursussen aan gericht op financiële zelfredzaamheid
- Met ingang van de nieuwe Wet Inburgering worden nieuwkomers de eerste maanden financieel ontzorgd (wettelijke taak).
- We willen meer grip krijgen op de in- en uitstroom van het aantal inwoners dat onder schuldenbewind staat.

We dragen bij aan het vergroten van financiële zelfredzaamheid. (preventie)

- Via vrij toegankelijke voorzieningen bieden we ondersteuning.
- We zijn zichtbaar, benaderbaar en herkenbaar in de (kwetsbare) wijken.
- We gebruiken in onze informatievoorziening met betrekking tot schuldhulpverlening begrijpelijke taal.

¹ Van curatieve schuldhulpverlening is sprake als inwoners hulp vanuit een professionele organisatie ontvangen om hun schulden op te lossen. Mensen doen dan daadwerkelijk een beroep op de gemeentelijke schuldhulpverlening.

- We onderzoeken de mogelijkheden voor het preventief financieel ontzorgen van de kwetsbare doelgroep.

We bereiken meer inwoners met beginnende betaalproblemen. (vroegsignalering)

- We volgen meldingen van betalingsachterstanden van onze signaalpartners op.
- We maken afspraken met vaste lasten partners.

We bieden hulp en ondersteuning bij het beheersbaar maken en oplossen van schulden. (curatieve schuldhulpverlening)

- We bieden specialistische instrumenten en producten schuldhulpverlening.
- Via een intakegesprek brengen we de hulpvraag en problemen in kaart.
- We bieden passende hulp.
- We hanteren een integraal sluitende aanpak om uitval en terugval te voorkomen
- We bieden nazorg om terugval te voorkomen.

Resultaten

Bij elke actie zijn resultaten beschreven. Sommige zijn specifiek meetbaar, en andere worden beoordeeld aan de hand van andere criteria. Voor sommige resultaten geldt dat we in 2021 starten met een nulmeting. Een voorbeeld hiervan is vroegsignalering. Vroegsignalering is een nieuwe wettelijke taak en er zijn geen concrete cijfers bekend. Aan de hand van een jaarlijkse evaluatie volgt een overzichtelijke stand van de schuldhulpverlening. Komend jaar houden we scherp in de gaten of de taken binnen de gestelde formatie effectief en efficiënt uitgevoerd kunnen worden. We willen weten of we de dingen goed doen en/of we de goede dingen doen. Daarom is het belangrijk om te monitoren hoe we ervoor staan. Om de cijfers te duiden en zinnige uitspraken over de effectiviteit en efficiency van ons beleid te kunnen doen gaan we onze registratie- en meetsystematiek verbeteren.

Uitvoeringsplan

In een uitvoeringsplan werken we de activiteiten verder uit en zetten we de activiteiten uit in tijd. Het uitvoeringsplan is een dynamisch document.

Verordening beslistermijn Wgs

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening verplicht gemeenten om een bij verordening te bepalen termijn op te nemen waarbinnen de gemeente na het eerste gesprek over de hulpvraag moet besluiten of iemand voor schuldhulpverlening in aanmerking komt. Deze termijn mag volgens artikel 4a, derde lid, van de wet niet langer zijn dan acht weken. Dit is gelijk aan de maximale redelijke termijn die in artikel 4:13, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt gesteld. Een kortere beslistermijn vaststellen is wel toegestaan. Het voorstel aan de raad is om in te stemmen om in de verordening de maximale beslistermijn van acht weken vast te stellen. Uiteraard met daarbij het streven vanuit de schuldhulpverlening dat de termijn waarin de inwoner helderheid heeft zo kort mogelijk is. Op welke wijze we dat willen realiseren is meegenomen in het beleidsplan Schuldhulpverlening.

Beleidsregels schuldhulpverlening

In 2016 zijn de beleidsregels schuldhulpverlening voor het laatst opgesteld. Met beleidsregels kan de gemeente volgens de Wgs bepaalde uitsluitingsgronden formuleren. De beleidsregels zullen na vaststelling van het beleidsplan worden geactualiseerd.

Afweging van argumenten voor en tegen?

Beleid Schuldhulpverlening

Economische voorspellingen zijn per definitie onzeker. Echter in sommige perioden meer onzeker dan in andere en we bevinden ons nu in een financieel zeer onzekere periode. De effecten en voorspellingen van de gevolgen van de corona maatregelen lopen zeer uiteen, van 10%-20% tot meer dan een verdubbeling van de hulpvragen. Omdat schuldhulpverlening een open eind regeling is kunnen de kosten voor specialistische hulp enorm stijgen. Hierdoor kan het zijn dat gedurende de beleidsperiode beleidskeuzes moeten worden bijgesteld. Ook is onvoldoende duidelijk welke impact de nieuwe wettelijke taken vanuit de Wgs met zich meebrengen. We anticiperen hierop door gedurende het jaar het beleid te monitoren en daar waar nodig het plan te actualiseren. De financiële kaders en het uitvoeringsplan geven daarbij richting.

Vroegsignalering is een wettelijke taak maar er zijn verschillende scenario's van de uitvoering denkbaar. De wet verplicht gemeenten de signalen op te volgen, de wijze waarop is niet vast gelegd. De wens van de raad uit eerdere gesprekken is dat er een intensieve opvolging komt van meldingen van de betaalachterstanden bij vroegsignalering. Volgens de cijfers van Inforing ontvangt de gemeente Oosterhout maandelijks in het meest ongunstigste geval zo'n 600 signalen. Als al deze signalen met een huisbezoek moeten worden opgevolgd is er onvoldoende capaciteit.

Het huidige plan is nu gebaseerd op een scenario waarbij we uitgaan van een gecombineerde opvolging. Elke maand zullen de meest schrijnende gevallen opgevolgd worden met een huisbezoek, een deel zal telefonisch opgevolgd worden en de overige per e-mail of per brief. Hierbij gaan we ervan uit dat enkelvoudige² signalen met een laag bedrag zich ervoor lenen te volstaan met het sturen van een mail of brief.

Omdat wij niet weten hoeveel enkelvoudige of meervoudige³ signalen wij ontvangen kunnen we niet aangeven welk percentage van de meldingen worden opgevolgd met een huisbezoek, telefonisch contact of schriftelijk. Hiermee is ook onzeker hoeveel capaciteit dit proces extra vraagt. Het huidige plan is gebaseerd op het voorstel te starten met de huidige capaciteit en inzet van de bestaande dienstverlening. Na het eerste kwartaal is beter inzichtelijk hoeveel signalen er maandelijks opgevolgd moeten worden. Aan de hand van deze bevindingen zullen we daar waar nodig een begrotingsvoorstel indienen.

Verordening beslistermijn Wgs

Een kortere beslistermijn van acht weken vaststellen is toegestaan. Echter heeft een overschrijding van een in een verordening genoemde beslistermijn als gevolg dat we als gemeente in gebreke kunnen worden gesteld. Daar kan ook een dwangsom mee gemoeid zijn. Om dat risico zo veel mogelijk af te dekken is het wenselijk de termijn in de verordening zo ruim mogelijk te houden. Zoals eerder benoemd uiteraard met daarbij het streven de termijn waarin de inwoner helderheid heeft zo kort mogelijk te houden. Deze afspraak kunnen we met de uitvoerende partijen vastleggen.

Wat mag het kosten en waar gaan we het van betalen?

Voor 2021 zijn de kosten voor schuldhulpverlening begroot op € 360.000. Vanwege de gevolgen van de coronacrisis ontvangt Oosterhout van het Rijk voor de periode 2021 € 85.000 specifiek voor schuldenbeleid. Deze extra rijksmiddelen zijn niet structureel en vooral bedoeld om de verwachte stijging van het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening op te vangen. Voor 2021 zijn de kosten voor schuldhulpverlening totaal begroot op € 445.000 en daarmee verwachten we dat de kosten binnen de begroting vallen. De verwachting is dat dit bedrag voor de daaropvolgende jaren niet toereikend is.

² één betalingsachterstand bij één vaste lasten partner

³ meerdere betalingsachterstanden bij meerdere vaste lasten partners

De middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld als gevolg van de coronamaatregelen zijn eenmalig. Daarnaast hebben wij met de komst van de Wgs er nieuwe taken bij gekregen, hier staan geen extra middelen vanuit het Rijk tegenover. Een deel van de uitvoering van deze taken vangen we binnen bestaande formatie op. Om vroegsignalering echter effectief in te zetten is uitbreiding van de formatie wenselijk.

Vroegsignalering is een wettelijke taak maar er zijn verschillende scenario's van de uitvoering denkbaar. De wet verplicht gemeenten de signalen op te volgen, de wijze waarop is niet vast gelegd. Het huidige plan is nu gebaseerd op een scenario waarbij we uitgaan van een gecombineerde opvolging. Elke maand zullen de meest schrijnende gevallen opgevolgd worden met een huisbezoek, een deel zal telefonisch opgevolgd worden en de overige per e-mail of per brief.

Met de huidige capaciteit en inzet van de bestaande dienstverlening kunnen we slechts een klein deel van de signalen opvolgen met een huisbezoek. Als er een meer huisbezoeken moeten worden afgelegd is het budget niet toereikend. Het is nog onduidelijk hoeveel urenbelasting het proces met zich meebrengt. Aan de hand van de bevindingen van het eerste kwartaal 2021 zal er op basis van deze bevindingen eventueel een begrotingsvoorstel volgen.

Daarnaast bevinden wij ons in een financiële onzekere tijd. Als het slechtste scenario een feit wordt waarbij men uitgaat van een verdubbeling zal het budget niet toereikend zijn. De schuldhulpverlening is een open einde regeling. Het is niet mogelijk om tegen het einde van het jaar schuldenaars te weigeren omdat het budget op is. Dit noodzaakt ons om zorgvuldig om te gaan met de beschikbare budgetten en dat betekent wellicht dat we prioriteiten moeten aanpassen.

Begroting 2021

In onderstaand overzicht schetsen we de verwachtingen met betrekking tot de opbouw van de kosten schuldhulpverlening

Begroting kosten schuldhulpverlening 2021	
Curatieve schuldhulpverlening (KBNL)	€ 240.000
Preventie	€ 80.000
Vroegsignalering	€ 30.000
Doorontwikkeling	€ 10.000
Totaal	€ 360.000
Eenmalige bijdrage rijk +/-	€ 85.000
Totaal	€ 445.000

Risico's?

Zie kopje Afweging van argumenten.

Communicatie

Kernboodschap:

Schuldhulpverlening beschikbaar en toegankelijk is voor alle inwoners van Oosterhout. Schuldhulpverlening is zoveel mogelijk gericht op preventie en het ervaren van financiële rust zodat de participatie aan de samenleving bevorderd wordt. Komende beleidsperiode willen we aan de hand van vijf beschreven doelen onze ambities waar maken. Speerpunten zijn hierbij "tijdig, treffend met toewijding en trots." Met tijdig bedoelen we dat we in een zo vroeg mogelijk stadium hulpverlening willen bieden en met treffend bedoelen we doeltreffend en doelmatig. Uiteraard hebben wij als gemeente een wettelijke taak, maar onze drijfveer gaat verder dan het voldoen aan de wet- en regelgeving. Met gedreven en gemotiveerde collega's en maatschappelijke partners zetten wij ons in voor de meest kwetsbare inwoners met geldzorgen. We bieden daar waar mogelijk maatwerk en ons handelen is erop gericht dat we er willen zijn voor onze kwetsbare inwoners.